

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY TOÁN 10 CỦA PHÒNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG, SỞ GIÁO DỤC - ĐÀO TẠO BẮC NINH

• ThS. NGUYỄN VĂN TÂN

Trường THPT chuyên Bắc Ninh, tỉnh Bắc Ninh

1. Các căn cứ để tiến hành đổi mới phương pháp dạy học toán theo chương trình, sách giáo khoa mới

- Từ tháng 9 năm 2006 đến nay, học sinh (HS) trung học phổ thông (THPT) bắt đầu học theo chương trình và sách giáo khoa (SGK) mới. Sách gồm các kiến thức phổ thông cơ bản nhất giúp HS sau khi học xong chương trình có thể tiếp cận tốt các môn học và khoa học khác để tiếp tục học tập, nghiên cứu khoa học hoặc áp dụng vào thực tế cuộc sống, còn một bộ phận HS tham gia trực tiếp vào lao động sản xuất. Để đáp ứng tình hình phát triển của xã hội hiện nay, chương trình SGK môn Toán ở THPT đã đưa thêm một số phần mới như xác suất thống kê, số phức vào giảng dạy. Mặt khác, thời gian dành cho môn học trước và sau khi thay sách lại giảm đi (từ 5 tiết /tuần xuống 3-4 tiết /tuần trong cả năm học, tùy theo từng ban học và khối lớp). Nội dung SGK mới nhìn chung đã giảm nhẹ tính hàn lâm, đi từ thực tế đến kiến thức rất nhẹ nhàng; tuy vậy, so với thời lượng, lượng kiến thức của sách còn nhiều. Đổi mới phương pháp dạy học toán ở trường THPT để giúp HS nắm được kiến thức, kĩ năng môn toán, áp dụng vào các bài toán, các tình huống cụ thể là việc làm cần thiết và cấp bách đối với các trường THPT và các nhà quản lí GD-ĐT.

Mục đích học môn Toán và mục tiêu của từng năm học, từng chương và từng tiết học là lấy HS làm trung tâm để đưa ra phương pháp dạy học hợp lí. Trong giờ học trên lớp, HS tích cực, chủ động tham gia vào quá trình lĩnh hội các kiến thức và kĩ năng toán học để giải quyết tình huống có vấn đề. GV là người hướng dẫn, nêu tình huống, tích cực hoá các hoạt động của HS, tổ chức thành công hoạt động học. Việc học được thực hiện thông qua các hoạt động nghe, nói, ghi, thử sai, và bằng các giác quan của HS để hiểu bản chất vấn đề cần học và vận dụng linh hoạt vào các tình huống cụ thể.

Cần sử dụng linh hoạt các phương pháp dạy học vào từng kiểu bài dạy trên lớp như dạy học khái niệm, dạy học các định lí, dạy học vận dụng các kiến thức cơ bản vào tình huống có vấn đề (các bài toán) để đạt hiệu quả cao nhất.

- HS Trường THPT Yên Phong số 2 được thi tuyển vào lớp 10 với đầu vào của năm học 2006-2007 rất thấp. Địa bàn tuyển sinh gồm các xã thuần nông, đa phần các em có lực học trung bình. Việc tiếp cận SGK mới với khối lượng kiến thức lớn, thời gian cho đơn vị kiến thức lại ít hơn trước đòi hỏi GV có phương pháp dạy học phù hợp để HS nắm vững kiến thức và kĩ năng cơ bản của môn Toán. Trên cơ sở thực tế khối 10 của trường gồm 12 lớp: 2 lớp ban khoa học tự nhiên, 1 lớp ban khoa học xã hội - nhân văn, 9 lớp cơ bản, Phòng THPT của Sở GD-ĐT nhận thấy việc thực hiện đổi mới phương pháp dạy học toán ở địa điểm này có thể phù hợp với đại trà các trường THPT trong toàn tỉnh, phát huy hiệu quả của công tác chỉ đạo dạy và học.

2. Quá trình thực hiện

Trên tinh thần của SGK mới, với sự hướng dẫn của các GV có nhiều kinh nghiệm trong giảng dạy đã tham gia các buổi tập huấn của Bộ GD-ĐT, một giờ dạy mẫu theo chương trình cơ bản dành cho các GV đại diện tổ toán trong các trường THPT toàn tỉnh đã được tổ chức và rút kinh nghiệm ngay sau đó. Giờ dạy mẫu này do một GV toán Trường THPT Yên Phong 2 đã thi GV dạy giỏi tỉnh Bắc Ninh đạt xuất sắc thực hiện. Bài dạy "Tích vô hướng" tiết 1 được thiết kế chu đáo có sự tham gia giảng thử tại trường và đã được tổ toán rút kinh nghiệm chi tiết. Phương án dạy đã được các GV trong hội đồng bộ môn trực tiếp góp ý và bổ sung. Thông qua giờ dạy, buổi hội ý, đánh giá nhận xét được tiến hành ngay, các đại diện GV các trường đều phát biểu ý kiến cụ thể về lượng kiến thức trong giờ, các phương pháp áp dụng trong từng đơn vị kiến

thức để phát huy tính tích cực của HS, khả năng nhận thức của HS, cách thức kiểm tra ở từng đối tượng HS. Trong buổi hội thảo các GV còn nêu rõ các phương tiện mà HS cần sử dụng để lĩnh hội kiến thức một cách có hiệu quả hơn, các mức độ yêu cầu đối với bài tập về nhà cho HS. Thông qua hội thảo, rút kinh nghiệm, đại diện các trường THPT về triển khai theo tinh thần này tại các cơ sở của mình.

Giờ dạy mẫu lần 2 được giao cho một cô giáo trẻ Trường THPT Hoàng Quốc Việt thực hiện tại Trường THPT Yên Phong 2. Trong giờ dạy này cho ban cơ bản, chỉ có sự góp ý của tổ toán của Trường Hoàng Quốc Việt. Bài dạy cho thấy các GV toán ở các trường THPT đã nắm bắt cơ bản tinh thần thay sách giáo khoa mới, con đường tiếp cận kiến thức và rèn kĩ năng mà giờ dạy học và hội thảo rút kinh nghiệm lần thứ nhất đã chỉ ra. Lần rút kinh nghiệm này đưa ra kế hoạch cho việc dạy mẫu đợt sau.

Giờ dạy mẫu lần 3 được thực hiện bởi tiết tự chọn bám sát cho ban cơ bản. Hiện nay, giờ dạy toán cho môn tự chọn mặc dù đã được triển khai cụ thể, nhưng nhiều GV vẫn còn lúng túng. Thông qua bài dạy tự chọn "Giá trị lượng giác của một cung", buổi rút kinh nghiệm chương trình tự chọn giữa các đại diện tổ toán trong tỉnh với Phòng THPT thuộc Sở GD-ĐT đã được tổ chức với rất nhiều ý kiến khác nhau. Hơn nữa, bản hướng dẫn phân phối chương trình tự chọn của Bộ GD-ĐT mang tính khái quát nên người thực hiện có nhiều góc nhìn khác nhau đối với nội dung bài dạy. Thống nhất chung trong buổi rút kinh nghiệm là giảng dạy cho HS hiểu rõ hơn kiến thức cơ bản trọng tâm và biết vận dụng các kiến thức đó vào các bài toán hoặc tình huống toán học cụ thể, tránh việc dạy thêm kiến thức mới vào tiết tự chọn.

Cũng trong đợt này, giờ dạy học sử dụng giáo án điện tử với bài dạy "Đường tròn" được tiến hành song song, trên cơ sở đó nhân rộng ra các môn học khác ở trong các trường THPT. Giờ dạy sử dụng công nghệ thông tin cho thấy với điều kiện hiện nay ở các trường THPT, việc sử dụng giáo án điện tử thường xuyên gặp khó khăn ở các khâu như đèn chiếu, phòng học tiêu chuẩn, số lượng lớp học nhiều... Ngoài ra, cần phải quan tâm tới việc làm thế nào để rèn luyện kĩ năng cho HS khi sử dụng giờ dạy học này.

3. Một số kết luận và kiến nghị

- GV toán THPT về cơ bản đáp ứng được

các yêu cầu đặt ra của một giờ dạy trên lớp. Đa số nắm vững kiến thức cơ bản và hiểu rõ tinh thần đổi mới giảng dạy trong nhà trường THPT. Tuy nhiên, vẫn còn một số GV giảng dạy theo phương pháp truyền thống, nên chưa gây hứng thú cho HS trong quá trình nhận thức.

- Trong lớp học với nhiều đối tượng HS khác nhau cần có nhiều cách tiếp cận khác nhau để giờ dạy thu được kết quả. Người GV cần hiểu được đặc điểm tâm lí, nhận thức của từng HS để có phương pháp dạy học phù hợp, sao cho giờ dạy đạt hiệu quả cao nhất.

- Phòng THPT thuộc Sở GD-ĐT cần thường xuyên quan tâm đến việc dạy và học để phát huy hiệu quả cao nhất giờ lên lớp. Cần tạo điều kiện cho GV giao lưu với các nhà giáo dục trong đợt tiếp thu tinh thần SGK mới lớp 11.

- Còn nhiều GV chưa sử dụng thành thạo giáo án điện tử để dạy học, vì vậy các trường THPT trong tỉnh cần trao đổi thông tin về các phần mềm dạy và học toán, các phần mềm làm đề thi. Đề nghị đợt thi GV giỏi cấp tỉnh năm học 2007-2008 trong 2 tiết dạy thi vòng thực hành dạy học trên lớp phải có một giờ sử dụng giáo án điện tử.

- Tích cực sử dụng các phương tiện kĩ thuật để giờ dạy toán có hiệu quả cao.

- Tổ toán trong các trường THPT cần thường xuyên tổ chức dự giờ rút kinh nghiệm theo tinh thần đổi mới phương pháp dạy học. Tổ chức giờ giảng mẫu ở các trường THPT theo địa bàn cụm huyện, thành phố để đa số các GV toán được thực hành giảng dạy theo tinh thần sách giáo khoa mới.

- Cần phải có những biện pháp sử dụng hiệu quả SGK của HS trong và ngoài giờ lên lớp, tiết kiệm thời gian ghi chép của HS trong giờ học.

- Trong hội thảo rút kinh nghiệm giờ dạy mẫu cần đề ra nhiệm vụ tiếp tục đổi mới phương pháp dạy toán cho bài dạy theo chương trình của ban khoa học tự nhiên, bài dạy tự chọn cho ban khoa học tự nhiên, tự nâng cao cho ban cơ bản, và các chuyên đề nâng cao khác để đáp ứng nhu cầu của xã hội...

SUMMARY

The article presents a number of activities conducted by Yen Phong Upper Secondary School II, Bac Ninh Province in renewing mathematics-teaching methodology based on the new textbook.